

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ
ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

ΓΝΩΜΗ

Δ127 ΕΑΔΗΣΥ/2023

(άρθρο 347 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. γδ' του ν. 4412/2016, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 του ν. 4912/2022)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

της παρ. 5 του άρθρου 353 του ν. 4412/2016, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 10 του ν. 4912/2022

Στην Αθήνα σήμερα, 6 Δεκεμβρίου 2023, ημέρα Τετάρτη και ώρα 10:30 π.μ., στα επί της οδού Κεφαλληνίας 45 και Κορνά Τράκα γραφεία της, συνήλθε η ως άνω ΕΠΙΤΡΟΠΗ της ΕΝΙΑΙΑΣ ΑΡΧΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ (εφεξής «Αρχή» ή «ΕΑΔΗΣΥ») σε συνεδρίαση, μετά από σχετική πρόσκληση της Προέδρου, η οποία γνωστοποιήθηκε νομίμως σε όλα τα Μέλη.

Τα προσκληθέντα Μέλη της Επιτροπής παρέστησαν κατά τη συνεδρίαση ως εξής:

Πρόεδρος: Ανδρονίκη Θεοτοκάτου (μέσω τηλεδιάσκεψης)

Σύμβουλοι: Ευαγγελία Κουτούπα (μέσω τηλεδιάσκεψης)

Δημήτριος Χανής (μέσω τηλεδιάσκεψης)

Μέλη: Χρυσάνθη Ζαράρη

Αδάμ Καραγλάνης

Βασιλική Σκαρτσούνη

Δημήτριος Σταθακόπουλος (μέσω τηλεδιάσκεψης)

Γραμματέας: Αθανάσιος Λαμπράκης, ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού.

Εισηγήτρια: Αθανασία Τσιτλακίδου, Πολιτικός Μηχανικός, Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό ΕΑΔΗΣΥ

Κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης παρέστησαν, η εισηγήτρια (μέσω τηλεδιάσκεψης), η Προϊσταμένη του Τμήματος Ελέγχου Αιτημάτων Διαπραγμάτευσης της Διεύθυνσης Ελέγχου, Μ. Παναγοηλιοπούλου, καθώς και η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Ελέγχου, Μ. Σιδέρη, οι οποίες αποχώρησαν πριν την έναρξη της διαδικασίας ψηφοφορίας των Μελών της Επιτροπής και τη λήψη απόφασης.

ΘΕΜΑ: Παροχή σύμφωνης γνώμης της Αρχής περί προσφυγής της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης στη διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης, για την ανάθεση υπηρεσιών «ΜΙΣΘΩΣΗΣ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΡΟΗΣ - ΑΡΣΗΣ ΦΕΡΤΩΝ ΥΛΙΚΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΟΤΑΜΟ ΤΡΑΥΟ (ΑΣΠΡΟΠΟΤΑΜΟΣ) ΚΑΙ ΤΙΣ ΤΑΦΡΟΥΣ ΣΥΜΒΟΛΗΣ», συνολικής εκτιμώμενης αξίας 667.200,00€ χωρίς ΦΠΑ, κατ' εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 32 παρ. 2 περ. γ' του ν. 4412/2016 (κατεπείγουσα ανάγκη οφειλόμενη σε απρόβλεπτη περίπτωση).

Με το με α.π. 343291/4481/07.11.2023 (α.π. εισερχ. ΕΑΔΗΣΥ 4671/07.11.2023) αίτημα, όπως συμπληρώθηκε με το με α.π. 354631/4649/16.11.2023 (α.π. εισερχ. ΕΑΔΗΣΥ 4827/16.11.2023) έγγραφο, η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης αιτείται την παροχή σύμφωνης γνώμης της Αρχής, σύμφωνα με το άρθρο 347 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. γδ' του ν. 4412/2016, προκειμένου να προσφύγει στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, κατά τη διάταξη του άρθρου 32 παρ. 2 περ. γ' του ν. 4412/2016, για την ανάθεση σύμβασης παροχής υπηρεσιών «Μίσθωσης Μηχανημάτων για Εργασίες Αποκατάστασης Ροής – Άρσης Φερτών Υλικών από τον ποταμό Τραύο (Ασπροπόταμος) και τις Τάφρους Συμβολής» εκτιμώμενης αξίας 667.200,00€ μη συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ 24%.

I. Ιστορικό – Πραγματικά περιστατικά

Από τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης υπόθεσης, προκύπτουν τα ακόλουθα:

- 1.1.** Στις **21-22-23.08.2023** εκδηλώθηκαν δασικές πυρκαγιές, οι οποίες κατέστρεψαν τη δασική βλάστηση σε μεγάλο τμήμα του Νομού Ροδόπης, ενώ είχαν προηγηθεί και πλημμύρες τον Ιανουάριο του 2021.
- 1.2.** Με την υπ' αριθ. πρωτ. 3131/21.08.2023 απόφαση της Δ/νσης Σχεδιασμού & Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας αποφασίστηκε η κήρυξη της Δημοτικής Ενότητας Σώστη του Δήμου Ιάσμου σε **κατάσταση έκτακτης ανάγκης με ισχύ έως 21.02.2024**, λόγω της ως άνω καταστροφικής πυρκαγιάς.
- 1.3.** Σύμφωνα με το αριθ. πρωτ. 93/31.08.2023 έγγραφο του Αναπληρωτή Υπουργού Εσωτερικών: «Μετά τις πρόσφατες πυρκαγιές που έπληξαν τον Έβρο, τη Ροδόπη και τον Δήμο Νέστου καθίσταται αναγκαία η λήψη κάθε προληπτικού μέτρου για την αντιμετώπιση πλημμυρικών φαινομένων. Λαμβάνοντας υπόψη ότι τα απαραίτητα αντιδιαβρωτικά έργα έχουν έναν δεδομένο χρόνο ολοκλήρωσης, σας παρακαλώ άμεσα για τα κάτωθι:

-Να επιταχυνθούν τα απαραίτητα αντιπλημμυρικά έργα στις ανωτέρω περιοχές ευθύνης της περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης.

- Ανεξάρτητα από την ανωτέρω δράση, να προχωρήσετε στον συνολικό και πλήρη καθαρισμό των ρεμάτων, ιδίως στις περιοχές που γειτνιάζουν με αυτές όπου εκδηλώθηκαν πυρκαγιές.»

Αντίστοιχου περιεχομένου είναι το υπ' αριθμ. πρωτ. 749/02.09.2023 έγγραφο Υπουργού Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας καθώς και το υπ' αριθμ. πρωτ. Α3543/02.09.2023 έγγραφο του Γενικού Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας.

1.4. Με την υπ' αριθ. πρωτ. 340446/2843/03.11.2023 (ΑΔΑ ΩΧ107ΛΒ-ΔΟΙ) Απόφαση του Περιφερειάρχη Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης εντάχθηκε η πράξη «ΜΙΣΘΩΣΗ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΡΟΗΣ - ΑΡΣΗΣ ΦΕΡΤΩΝ ΥΛΙΚΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΟΤΑΜΟ ΤΡΑΥΟ (ΑΣΠΡΟΠΟΤΑΜΟΣ) ΚΑΙ ΤΙΣ ΤΑΦΡΟΥΣ ΣΥΜΒΟΛΗΣ» με κωδικό ΟΠΣ 522430 στο «ΠΠΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ 2021-2025», στον **Άξονα Προτεραιότητας «Πρόληψη & διαχείριση κινδύνων»** με συνολική δημόσια δαπάνη 827.328,00€.

1.5. Επίσης, εκδόθηκε η υπ' αριθ. πρωτ. 38068/136150/09.10.2023 απόφαση της Δ/σης Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού Α.Μ.-Θ. με θέμα «Εξαίρεση από την εφαρμογή των διατάξεων του κεφαλαίου Α' του Ν. 4014/2011, όπως ισχύει, για το έργο «Μίσθωση μηχ/των για εργασίες αποκατάστασης – άρσης φερτών υλικών από τον ποταμό Τραύο (Ασπροπόταμο) και τις τάφρους συμβολής», από τη Δ/ση Τεχνικών Έργων Π.Ε. Ροδόπης» «διότι με την τήρηση του συνόλου των απαιτήσεων της διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης (σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις και τους εκεί προβλεπόμενους χρόνους) δεν θα ολοκληρώνονταν εγκαίρως το εν λόγω έργο, δηλαδή οι απαραίτητες εργασίες καθαρισμού (άρσης φερτών υλικών ή άλλων εμποδίων που δυσκολεύουν την ελεύθερη απορροή των υδάτων του ποταμού), προκειμένου να αντιμετωπιστούν ενδεχόμενα πλημμυρικά φαινόμενα σε περιόδους έντονων βροχοπτώσεων.»

1.6. Δοθέντος του ανωτέρω ιστορικού, η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης αιτήθηκε τη σύμφωνη γνώμη της Αρχής, προκειμένου να προσφύγει στη διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, για τη σύναψη σύμβασης ανάθεσης παροχής υπηρεσιών **«Μίσθωσης Μηχανημάτων για Εργασίες Αποκατάστασης Ροής – Άρσης Φερτών Υλικών από τον ποταμό Τραύο (Ασπροπόταμος) και τις Τάφρους Συμβολής»**, εκτιμώμενης αξίας 667.200,00€ μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ 24%, επικαλούμενη ρητά ως νομική βάση θεμελίωσης του αιτήματός της τις διατάξεις του άρθρου 32 παρ. 2 περ. γ' του ν. 4412/2016 (κατεπείγουσα ανάγκη οφειλόμενη σε απρόβλεπτη περίπτωση).

II. Νομικό Πλαίσιο

2.1. Στη διάταξη του άρθρου 32 παρ. 2 περ. γ' του ν. 4412/2016, η οποία ενσωματώνει στο εθνικό δίκαιο την αντίστοιχη διάταξη του άρθρου 32 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, προβλέπεται ότι: «2. Η διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση μπορεί να χρησιμοποιείται για δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών σε οποιαδήποτε από τις κατωτέρω περιπτώσεις: [...] γ) στο μέτρο που είναι απολύτως απαραίτητο, εάν λόγω κατεπείγουσας ανάγκης οφειλόμενης σε γεγονότα απρόβλεπτα για την αναθέτουσα αρχή, δεν είναι δυνατή η τήρηση των προθεσμιών που προβλέπονται για τις ανοικτές, κλειστές ή ανταγωνιστικές διαδικασίες με διαπραγμάτευση. Οι περιστάσεις που επικαλούνται οι αναθέτουσες αρχές για την αιτιολόγηση της κατεπείγουσας ανάγκης δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να απορρέουν από δική τους ευθύνη».

2.2. Στην υπ' αριθ. πρωτ. Α1841/05.10.2022 (ΑΔΑ: 6Μ1Β46ΝΠΙΘ-567) κατεπείγουσα Εγκύκλιο του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, με Θέμα: «Έργα και μέτρα πρόληψης για την αντιμετώπιση των πλημμυρικών φαινομένων – Προπαρασκευαστικές δράσεις εμπλεκόμενων φορέων», αναφέρεται ότι «...Τα ανωτέρω έργα και εργασίες (αντιπλημμυρικά έργα, **οι καθαρισμοί υδατορευμάτων**, κλπ,) δεν εμπίπτουν άμεσα στην κατηγορία των έργων και δράσεων Πολιτικής Προστασίας που δρομολογούνται στο πλαίσιο εφαρμογής του σχεδιασμού αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών και άμεσης/ βραχείας διαχείρισης συνεπειών, σε εν εξελίξει, ή αμέσως μετά την εκδήλωση πλημμυρικών φαινομένων με καταστροφικές συνέπειες... Νοείται ότι ο περιοδικός έλεγχος και συντήρηση των πάσης φύσεως αντιπλημμυρικών έργων αφορά την εξασφάλιση της καλής λειτουργίας τους, εκτελείται από τους φορείς που έχουν θεσμικά την αρμοδιότητα και συντελείται σε περιόδους που η επικινδυνότητα εμφάνισης πλημμυρικών φαινομένων είναι μειωμένη.».

III. Νομική Εκτίμηση

3. Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης είναι Μη Κεντρική Αναθέτουσα Αρχή ενώ η Δ/ση Τεχνικών Έργων της Περιφερειακής Ενότητας Ροδόπης είναι ο αρμόδιος φορέας υλοποίησης της αιτούμενης δημόσιας σύμβασης. Η εν λόγω σύμβαση, αφενός λόγω αντικειμένου και αφετέρου λόγω εκτιμώμενης αξίας, ύψους 667.200,00€ μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. 24%, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ν. 4412/2016 και υπερβαίνει το χρηματικό όριο του άρθρου 5 παρ. γ' του εν λόγω νόμου για δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών που συνάπτονται από μη κεντρικές αναθέτουσες αρχές. Κατά συνέπεια, συντρέχει η αρμοδιότητα της Αρχής για την παροχή σύμφωνης γνώμης επί του εν λόγω αιτήματος, σύμφωνα με το άρθρο 347 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. γδ' του ν.4412/2016.

Η διαδικασία με διαπραγμάτευση έχει εξαιρετικό χαρακτήρα και επιτρέπεται να εφαρμόζεται μόνο στις περιοριστικώς απαριθμούμενες στα άρθρα 26 και 32 του ν. 4412/2016 περιπτώσεις, με τα οποία μεταφέρθηκαν στο εσωτερικό δίκαιο τα άρθρα 26 και 32 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, αντίστοιχα (βλ. ΔΕΚ - ΔΕΕ, αποφάσεις της 8ης Απριλίου 2008, C 337/05, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 2008, I-

2173, σκέψη 56, της 23ης Απριλίου 2009, C-292/07, Επιτροπή κατά Βελγίου, EU:C:2009:246, σκέψεις 105-106, της 11ης Σεπτεμβρίου 2014, C-19/13, Ministero dell' Interno κατά Fastweb SpA και Telecom Italia SpA, EU:C:2014:2194, σκέψη 49, της 7ης Σεπτεμβρίου 2016, C -549/14, Finn Frogne A/S κατά Rigspolitiet ved Center for Beredskabskommunikation, EU:C:2016:634, σκέψη 35). Οι ανωτέρω διατάξεις, στο μέτρο που εισάγουν εξαιρέσεις, οι οποίες συνιστούν παρέκκλιση από τη βασική ρύθμιση, δηλαδή από τους κανόνες που αποσκοπούν στη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των αναγνωριζόμενων από τη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Σ.Λ.Ε.Ε.) δικαιωμάτων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, πρέπει να αποτελούν αντικείμενο συστατικής ερμηνείας, το δε βάρος απόδειξης της συνδρομής των έκτακτων περιστάσεων που δικαιολογούν την απόκλιση το φέρει αυτός που τις επικαλείται (βλ. ΔΕΚ - ΔΕΕ, αποφάσεις της 10ης Μαρτίου 1987, C-199/85, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 1987, σ. 1039, σκέψη 14, της 18ης Μαΐου 1995, C-57/94, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 1995, σ. I-1249, σκέψη 23, της 28ης Μαρτίου 1996, C-318/94, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλ. 1996, σ. I-1949, της 10ης Απριλίου 2003, C-20/01 και C-28/01, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλ. 2003, I-360, σκέψη 58, της 14ης Σεπτεμβρίου 2004, C-385/02, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 2004, σ. I-8121, σκέψη 19, της 14ης Οκτωβρίου 2004, C-340/02, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Συλλ. 2004, I-9845, σκέψη 38, και της 2ας Ιουνίου 2005, C-394/02, Επιτροπή κατά Ελλάδας, Συλλ. 2005, I-4713, σκέψη 33, της 8ης Απριλίου 2008, C- 337/05, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 2008, I-2173, σκέψεις 57-58, της 27ης Οκτωβρίου 2011, C - 601/10, Επιτροπή κατά Ελληνικής Δημοκρατίας, Συλλ. 2011, I-00163, σκέψη 32). Η σχετική απόφαση της αναθέτουσας αρχής πρέπει να φέρει πλήρη και ειδική αιτιολογία, αναφερόμενη στους λόγους για τους οποίους αποφασίζεται η προσφυγή στην εν λόγω εξαιρετική διαδικασία (βλ. Σ.τ.Ε. 1747/2011, 1987/2021). Για την εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 32 παρ. 2 περ. γ' του ν. 4412/2016 απαιτείται η σωρευτική συνδρομή των κάτωθι προϋποθέσεων:

- η ύπαρξη απρόβλεπτης περίπτωσης μη απορρέουσας από ευθύνη της αναθέτουσας αρχής,
- η ύπαρξη κατεπείγοντος, μη συμβιβαζόμενου με την τήρηση των προθεσμιών διενέργειας διαγωνισμού και
- η αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της απρόβλεπτης περίπτωσης και του εξ αυτής απορρέοντος κατεπείγοντος.

Με τη σωρευτική συνδρομή των ως άνω προϋποθέσεων, η προσφυγή στην εξαιρετική διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση, επιτρέπεται μόνο στο μέτρο που είναι απολύτως απαραίτητο, όπως ρητά επιτάσσει η σχετική διάταξη (ΣτΕ 1987/2021 σκ. 12).

Ως απρόβλεπτες περιστάσεις νοούνται τα αιφνίδια πραγματικά γεγονότα, τα οποία δεν ήταν γνωστά στην αναθέτουσα αρχή, ούτε ανάγονται στη σφαίρα ευθύνης της και τα οποία κατέστησαν ανέφικτο τον έγκαιρο προγραμματισμό εκ μέρους της των ενεργειών που ήταν αναγκαίες για την αντιμετώπισή τους (Ελ.Συν. 1702/2021 σκ. 5, 1080/2022 σκ. 6).

Περαιτέρω, με την επίκληση της κατεπείγουσας ανάγκης δικαιολογείται η ανάθεση εκείνων μόνο των εργασιών που είναι απολύτως αναγκαίες και συνδέονται αιτιωδώς με τα απρόβλεπτα γεγονότα και όχι η κάλυψη των τακτικών (πάγιων) αναγκών της αναθέτουσας αρχής, το δε βάρος απόδειξης της σωρευτικής συνδρομής των προϋποθέσεων προσφυγής στην ως άνω εξαιρετική διαδικασία το φέρει η αρχή που τις επικαλείται (βλ. Ελ.Συν. 1494/2022 VII Τμ, Σ.τ.Ε. 1987/2021, Γνώμες της Αρχής Δ127/2018, Δ75, Δ84/2019 κ.α).

Εν προκειμένω, βάσει των στοιχείων του φακέλου της υπόθεσης:

3.1. Οι απρόβλεπτες περιστάσεις που επικαλείται η αναθέτουσα αρχή στο υποβληθέν αίτημά της προέκυψαν από τις εκδηλωθείσες, στις 21.08.2023, πυρκαγιές στον Νομό Ροδόπης, οι οποίες προκάλεσαν ανυπολόγιστης αξίας οικολογικές καταστροφές σε δασικές περιοχές, αλλά και σε φυτική βλάστηση λεκανών απορροής, όπως επίσης και από τα πλημμυρικά φαινόμενα του Ιανουαρίου του 2021, τα οποία προκάλεσαν ρήγματα και φθορές στα αναχώματα των ρεμάτων της Περιφερειακής Ενότητας.

3.2. Η κατεπείγουσα ανάγκη που επικαλείται η αιτούσα ερείδεται στο γεγονός ότι οι λεκάνες απορροής των ρεμάτων που βρίσκονται εντός των καμένων περιοχών είναι αποδέκτες των πλημμυρικών παροχών των καμένων εκτάσεων από την εκδηλωθείσα πυρκαγιά της 21ης Αυγούστου 2023 και θα μεταφέρουν σημαντική ποσότητα φερτών υλικών, τα οποία είναι περισσότερο διαβρωτικά από τις απλές καθαρές απορροές. Συνδυαστικά, τα ρέματα της υπό εξέταση περιοχής, λόγω των ρηγμάτων, των απομειώσεων διατομών και των φθορών που παρουσιάζουν στα αναχώματα και στα πρηνή τους από τα πλημμυρικά φαινόμενα του Ιανουαρίου 2021, δεν θα είναι ικανά να συγκρατήσουν εντός της κοίτης τους τις αναμενόμενες αυξημένες πλημμυρικές παροχές του επερχόμενου χειμώνα που θα εισρεύσουν από τις καμένες εκτάσεις, με αποτέλεσμα τη διακινδύνευση των παρόχθιων περιοχών των ρεμάτων, των πολιτών, των περιουσιών αυτών καθώς και του ζωικού και φυτικού κεφαλαίου.

3.3. Από τα προπαρατεθέντα προκύπτει ότι η **εκδήλωση των δασικών πυρκαγιών του Αυγούστου του 2023 συνιστούν αναντίρρητα απρόβλεπτη περίσταση, ενώ ο χαρακτήρας των εν λόγω αναγκαίων αντιπλημμυρικών εργασιών αντιμετώπισης της υφιστάμενης κατάστασης και των κινδύνων που αυτή εγκυμονεί είναι κατεπείγων και δεν φέρεται να συμβιβάζεται με τις προθεσμίες που προβλέπονται για τις τακτικές διαγωνιστικές διαδικασίες.** Το συμπέρασμα αυτό συνάγεται και από το υπ' αριθ. 354631/4649/16.11.2023 απαντητικό έγγραφο της αναθέτουσας, σύμφωνα με το οποίο «Οι φόβοι της υπηρεσίας για τις συνέπειες που οι καταστροφές αυτές θα έχουν την επερχόμενη χειμερινή περίοδο μετά από περιόδους βροχοπτώσεων έντονων ή μη έχουν ήδη αρχίσει δυστυχώς να επιβεβαιώνονται διότι τις ημέρες που διανύουμε η υπηρεσία εξακολουθεί να είναι αποδέκτης πλήθους αιτήσεων πολιτών για καθαρισμούς ρεμάτων και υπερχειλίσεις

πλησίον οικισμών και αγροτικών εκτάσεων στην περιοχή του ποταμού Τραύου [...] Αυτό καθιστά άμεση την ανάγκη παρέμβασης και θεραπείας καθώς διανύουμε το φθινόπωρο και τα εδάφη είναι ακόμη στεγνά οπότε μπορούμε να υλοποιήσουμε χλωματουργικές εργασίες. Αν ακολουθηθεί η διαδικασία της παρ.27 παρ. 3 του Ν.4412/2016 ανάδοχος για την συγκεκριμένη υπηρεσία θα αναδειχθεί με βέλτιστες συνθήκες σε διάστημα 3 μηνών από σήμερα.» Ενόψει αυτών, οποιαδήποτε άλλη διαγωνιστική διαδικασία, συμπεριλαμβανομένης της επισπευσμένης ανοικτής διαγωνιστικής διαδικασίας του άρθρου 27 παρ.3 του ν. 4412/2016, θα καθυστερούσε περαιτέρω την έναρξη των έργων καθαρισμού των υδατορεμάτων, τα οποία **χρήζουν άμεσης επέμβασης**. Επιπλέον, **καταδεικνύεται η ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της απρόβλεπτης περίπτωσης και του εξ αυτής απορρέοντος κατεπείγοντος.**

3.4. Η επίκληση των πλημμυρικών φαινομένων του Ιανουαρίου 2021, τα οποία (κατά δήλωση της αιτούσας) προκάλεσαν ρήγματα, απομειώσεις διατομών και φθορές στα αναχώματα και στα πρανή των υπό εξέταση υδατορεμάτων, μολονότι μπορεί να λειτούργησαν προσθετικά μεγεθύνοντας τις επιπτώσεις των πυρκαγιών, δεν τελούν σε εύλογη χρονική εγγύτητα με την παρούσα κατάσταση¹. Σε κάθε περίπτωση, άλλωστε, η περιοδική συντήρηση των πάσης φύσεως αντιπλημμυρικών έργων προκειμένου να εξασφαλιστεί η καλή λειτουργία τους και συνακόλουθα να αποφευχθούν οι δυσμενείς επιπτώσεις στο φυσικό και κοινωνικο-οικονομικό περιβάλλον, αποτελεί πάγια ανάγκη και ετήσια υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής, ενώ πρέπει να εκτελείται σε περιόδους που η επικινδυνότητα εμφάνισης πλημμυρικών φαινομένων είναι μειωμένη. Η αναθέτουσα διενήργησε ορισμένες εργασίες καθαρισμού υδατορεμάτων στην ευρύτερη περιοχή της ΠΕ Ροδόπης (όχι επαρκείς) ενώ μέρος των επεμβάσεων αφορούσαν τμήμα μίας εκ των τάφρων συμβολής που περιλαμβάνονται και στο υπό εξέταση αίτημα (ρέμα Ληνού στο τμήμα από παράδρομο Εγνατίας μέχρι εκβολή στον Τραύο ποταμό). Προς αιτιολόγηση δε της μη έγκαιρης λήψης των απαραίτητων μέτρων αντιπλημμυρικής προστασίας, η αναθέτουσα αρχή αναφέρει στο από 01.12.2023 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ότι «δεν ήταν δυνατή η εξασφάλιση χρηματοδότησης σε προγενέστερο χρόνο. Μεγάλη καθυστέρηση στις χρηματοδοτήσεις των Πράξεων το προηγούμενο έτος προκάλεσε και η μετάπτωση του Επιχειρησιακού Προγράμματος από ΕΠΑ σε ΠΠΑ 2021-2025, βάσει του οποίου συντάχθηκαν οι Προσκλήσεις».

¹ Στο σημείο αυτό επισημαίνεται, ότι η κρίση της χρονικής εγγύτητας, σύμφωνα, μεταξύ άλλων, και με την υπ' αριθ. 1495/2022 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, συναρτάται και με τις ενέργειες που έγιναν από την επέλευση της απρόοπτης περίπτωσης. Παρόμοια είναι και η προσέγγιση του Ελεγκτικού Συνεδρίου, όπως αποτυπώνεται στην 732/2021 Πράξη του Ε' Κλιμακίου, κατά την οποία το χρονικό διάστημα που παρεμβλήθηκε μεταξύ του απρόοπτου γεγονότος και της προσφυγής στην εξαιρετική διαδικασία διαπραγματεύσεως, καίτοι εκτενές, κρίθηκε δικαιολογημένο και εύλογο καθότι κατά το διάστημα αυτό η αναθέτουσα προέβη σε πλήθος διαδοχικών -σε όρους χρονικής εγγύτητας- ενεργειών απαραίτητων για επίτευξη του οριζόμενου στόχου.

3.5. Ως προς την ανάθεση της σύμβασης στο απολύτως απαραίτητο μέτρο, επισημαίνεται ότι πρέπει να προσδιορίζεται επακριβώς το αναγκαίο μέτρο ανάθεσης της σκοπούμενης σύμβασης. Ειδικότερα, λόγω του εξαιρετικού χαρακτήρα της διάταξης, η εφαρμογή της συγκεκριμένης διαδικασίας για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων κατόπιν διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης, επιτρέπεται για την προσωρινή και άμεση κάλυψη των επικαλούμενων κατεπειγουσών και επιτακτικών αναγκών και όχι του συνόλου των πάγιων και διαρκών αναγκών της αναθέτουσας αρχής, ενώ για τις υπηρεσίες που είναι απαραίτητες μετά την περίοδο της προσωρινής κάλυψης της κατεπείγουσας ανάγκης η αναθέτουσα αρχή έχει τη δυνατότητα να προσφύγει σε ανοιχτή ή κλειστή διαδικασία σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Εν προκειμένω, από τα υποβληθέντα Τεύχη Δημοπράτησης και συγκεκριμένα από το Τεύχος της ΕΣΥ προκύπτει ότι ο χρόνος εκτέλεσης της παροχής υπηρεσίας είναι **δέκα μήνες** ενώ από το Τεύχος Προϋπολογισμού προκύπτει ο παρακάτω πίνακας:

A/A	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΕΙΔΟΣ	ΠΟΣΟΤΗΣ	ΤΙΜΗ	ΣΥΝΟΛΟ
1	1ο Συνεργείο αποτελούμενο από έναν (1) ερπυστριοφόρο υδραυλικό εκσκαφέα	Ωρες	2.000,00	60,00	120.000,00
2	2ο Συνεργείο αποτελούμενο από έναν (1) ερπυστριοφόρο υδραυλικό εκσκαφέα	Ωρες	2.000,00	60,00	120.000,00
3	3ο Συνεργείο αποτελούμενο από έναν (1) ερπυστριοφόρο υδραυλικό εκσκαφέα	Ωρες	2.000,00	60,00	120.000,00
4	4ο Συνεργείο αποτελούμενο από έναν (1) ερπυστριοφόρο υδραυλικό εκσκαφέα και δύο (2) ανατρεπόμενα φορτηγά	Ωρες	960,00	160,00	153.600,00
5	5ο Συνεργείο αποτελούμενο από έναν (1) ερπυστριοφόρο υδραυλικό εκσκαφέα και δύο (2) ανατρεπόμενα φορτηγά	Ωρες	960,00	160,00	153.600,00
				Δαπάνη εργασιών (Σσ)	667.200,00
				ΦΠΑ 24%	160.128,00
				ΣΥΝΟΛΟ	827.328,00

Η προτεινόμενη σύμβαση για τα συνεργεία 1, 2, 3 καλύπτει πλήρη απασχόληση (σε οκτάωρη βάση) για δέκα μήνες, ενώ για τα συνεργεία 4 και 5 καλύπτει πλήρη απασχόληση περίπου πέντε μηνών. Λόγω του ότι η προβλεπόμενη από τη μελέτη χρονική διάρκεια των 10 μηνών για την εκτέλεση της υπό εξέταση σύμβασης, υπερβαίνει τη συνήθη διάρκεια της περιόδου βροχοπτώσεων και λαμβάνοντας υπόψη ότι οι προς ανάθεση εργασίες έχουν κατεπείγοντα χαρακτήρα για λόγους πρόληψης, ζητήθηκε από την αναθέτουσα να αιτιολογήσει την αναγκαιότητα της χρονικής διάρκειας, σε συνδυασμό με την εκτιμώμενη αξία της υπό ανάθεση σύμβασης.

Με το υπ' αριθ. 354631/4649/16.11.2023 απαντητικό έγγραφο της, η αναθέτουσα αρχή αναφέρει ότι «*θεωρούμε ότι ο χρόνος που απαιτείται για την υλοποίηση των εργασιών δεν ξεπερνά τους 4-5 μήνες όμως ο επιπλέον χρόνος που αναφέρεται στα τεύχη προστέθηκε διότι οι εργασίες*

καθαρισμού ποταμών, χειμάρρων και ρεμάτων δεν είναι δυνατό να εκτελούνται σε καθημερινή βάση καθώς έχουν άμεση εξάρτηση από τις καιρικές συνθήκες και τις κατά τόπους ιδιαιτερότητες της φύσης και των σημείων παρέμβασης (π.χ. μεγάλος όγκος νερού εντός της κοίτης, κορεσμένα από νερό εδάφη που δημιουργούν αδυναμία πρόσβασης στα Μηχανήματα Έργου, χιονοπτώσεις). Στόχος της Υπηρεσίας είναι οι εργασίες της εν λόγω Σύμβασης να ξεκινήσουν άμεσα με την υπογραφή της Σύμβασης έτσι ώστε να πραγματοποιηθεί άρση της επικινδυνότητας εντός των πρώτων μηνών από την υπογραφή της Σύμβασης. Επιπρόσθετα το χρονικό διάστημα των δέκα μηνών επιλέχθηκε από την υπηρεσία για να καλυφθούν αφενός οι νεκροί χρόνοι που περιγράφονται ανωτέρω και αφετέρου για να αντιμετωπιστούν τυχόν προβλήματα που θα προκύψουν από την εφαρμογή των οδηγιών και τη συνεργασία των επιβλεπόντων μηχανικών με τα κατά τόπους δασονομεία καθώς ενδέχεται να προκύψει η ανάγκη παρέμβασης υλοτόμων για τις περιοχές με έντονη δασική βλάστηση.»

Στο ίδιο ως άνω έγγραφο αναφέρεται επίσης ότι: «Αν ακολουθηθεί η διαδικασία της παρ. 27 παρ. 3 του Ν.4412/2016 ανάδοχος για την συγκεκριμένη υπηρεσία θα αναδειχθεί με βέλτιστες συνθήκες σε διάστημα 3 μηνών από σήμερα. Εν μέσω χειμώνα δεν θεωρούμε ότι θα είναι δυνατή οποιαδήποτε εργασία από αυτές που περιλαμβάνονται στα εν λόγω τεύχη.»

Εν προκειμένω, το αντικείμενο της εξεταζόμενης σύμβασης υπηρεσιών, όπως έχει σχεδιαστεί και προϋπολογιστεί, φέρεται ότι υπερβαίνει το απολύτως απαραίτητο μέτρο, καθώς εκτείνεται μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2024, καλύπτοντας και πάγιες ανάγκες, πέραν των απαιτούμενων άμεσων επεμβάσεων προληπτικού και αντιπλημμυρικού χαρακτήρα.

Ωστόσο, η αναθέτουσα αρχή επικαλείται αδυναμία τροποποίησης της μελέτης, λόγω της συνεπαγωγής ακόμη μεγαλύτερης καθυστέρησης. Ενόψει αυτών, με δεδομένο και τον κατεπείγοντα χαρακτήρα του αιτήματος, προς αποτροπή ενδεχόμενων άμεσων δυσμενών συνεπειών στα έννομα συμφέροντα και κυρίως στη ζωή των κατοίκων της περιοχής, η μείωση του αναγκαίου μέτρου δεν προκρίνεται στην παρούσα περίπτωση. Οφείλει, όμως, η αναθέτουσα να προβεί αμελλητί στον κατάλληλο σχεδιασμό για την κάλυψη των πάγιων αναγκών της, είτε μέσω διαγωνιστικής διαδικασίας για την ανάθεση των υπηρεσιών αυτών, είτε μέσω αυτεπιστασίας είτε και με συνδυασμό αυτών, εντάσσοντας στην υπό εξέταση σύμβαση ρητή επιφύλαξη περί αυτοδίκαιης και αζημίως για την ίδια λύσης αυτής, εάν στο μεταξύ και δη σε προγενέστερο χρόνο ολοκληρωθούν οι ως άνω προτεινόμενες διαδικασίες.

IV. Συμπέρασμα

Κατόπιν των ανωτέρω, η Επιτροπή αποφασίζει ομόφωνα:

Την παροχή **σύμφωνης γνώμης** περί προσφυγής της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης στη διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης, για την ανάθεση

σύμβασης «ΜΙΣΘΩΣΗΣ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΡΟΗΣ - ΑΡΣΗΣ ΦΕΡΤΩΝ ΥΛΙΚΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΟΤΑΜΟ ΤΡΑΥΟ (ΑΣΠΡΟΠΟΤΑΜΟΣ) ΚΑΙ ΤΙΣ ΤΑΦΡΟΥΣ ΣΥΜΒΟΛΗΣ», συνολικής εκτιμώμενης αξίας 667.200,00€ χωρίς ΦΠΑ, κατ' εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 32 παρ. 2 περ. γ' του ν. 4412/2016, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο σκεπτικό.

Αθήνα, 6 Δεκεμβρίου 2023

Η Πρόεδρος

Ανδρονίκη Θεοτοκάτου